

БАН ПРЕДВИДИ ТРИ СЦЕНАРИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА COVID-19 У НАС

Три сценария за макроикономическите последици у нас от борбата с COVID-19 предлага Институтът за икономически изследвания при Българската академия на науките. Експресният анализ е разработен на базата на информацията за разпространението на заразата и предприетите правителствени мерки, валидни към 12 април т.г., като учените ще актуализират прогнозите си при всяко настъпване на нови и съществени промени. За това информира Dariknews.bg на 13.04. 2020 г. като се позова на съобщение на института.

Първият сценарий допуска, че пикът на COVID-19 у нас настъпва в средата на май, няма втора вълна от болели, мерките постепенно се отменят и през втората половина на годината икономиката функционира нормално. Вероятността той да се сбъдне е 20 процента, като прогнозата е за спад на БВП от 2,4 процента и за леко нарастване на инфлацията спрямо 2019 г. Обемите на външната търговия ще намалят по-осезателно при вноса, с влошаване на текущата сметка, основно заради слабия туристически сезон - предвижда се спад до 20 на сто. Пазарът на труда ще изпита умерено негативен шок, а безработицата нараства до 6,9 на сто.

Вместо балансиран бюджет ще има дефицит от 1,5 на сто спрямо БВП, като той ще се покрие с емитиране на нов дълг в размер на 2,5 млрд. лв. Фискалният и валутният резерв остават на приблизително същите нива, а правителственият дълг се увеличава до 21,7 процента от БВП.

Вторият сценарий предвижда пик в края на юни - средата на юли, с постепенна отмяна на мерките и възможно повторно въвеждане на някои ограничения. Вероятността той да се случи е 60 процента. Прогнозата на икономистите е за спад на БВП с 4,3 на сто и за ускоряване на инфлацията до 4,2 на сто на средногодишна база. Обемите на външната търговия ще намалят значително, а влошаването на текущата сметка ще е с повече от 1 млрд. евро, главно заради намален износ с 4,6 на сто и спад на туристическия сезон с около 50 на сто.

Пазарът на труда ще изпита негативен шок, като безработицата ще се удвои спрямо 2019 г. и ще достигне 10 процента от работната сила. Бюджетните приходи ще са по-ниски от планираните с 9 процента, докато разходите остават в рамките на планираните със Закона за държавния бюджет.

Ще има обаче пренасочване към здравеопазването и социалното подпомагане за сметка на капиталови разходи. Бюджетният дефицит достига 2,5 процента спрямо БВП и се покрива с емитиране на нов дълг в размер на 3,8 млрд. лв. Валутните резерви намаляват с около 500 млн. евро, а правителственият дълг се увеличава до 23 процента от БВП, според втория сценарий.

Третият сценарий допуска пик на заболяването в средата на август при периодично затягане и разхлабване на мерките. Вероятността той да се сбъдне е 20 на сто, а спадът на БВП в реално изражение ще е с 5,7 на сто. Инфлацията се ускорява до 5,2 на сто на средногодишна база, като причините ще са в проблеми с предлагането на някои вносни стоки от първа необходимост. Противодайстващ фактор за по-висока инфлация ще е намаленото потребление и по-ниските цени на енергоресурсите.

Прогнозата е за значително намаляване на обемите на външната търговия и влошаване на текущата сметка с повече от 2 млрд. евро, основно заради проваления летен туристически сезон - спад между 50 и 70%.

Пазарът на труда ще изпита силен негативен шок, като безработицата ще достигне близо 350 000 или 12 процента от работната сила. Бюджетните приходи ще са по-ниски от планираните с близо 10 процента, а разходите за подпомагане на различни уязвими групи, здравеопазване или програми за бизнеса, ще се увеличават с 5,5 процента спрямо планираните преди актуализацията. Ще има и пренасочване на разходи, като капиталовите - ще намалее за сметка на текущите. Бюджетният дефицит ще достигне 5 процента спрямо БВП и ще се покрие с емитиране на нов дълг в размер на 8 млрд. лв. Валутните резерви намаляват с около 1 млрд. евро, а правителственият дълг се увеличава до 26,5 процента от БВП.

Освен трите сценария, експресният анализ оценява и предприетите досега мерки спрямо тяхната бързина, дълбочина и обхват на приложение. Според икономистите на БАН актуализацията на бюджета, както и другите мерки във финансовата сфера са взети навреме.

Макар обявените икономически пакети в някои от водещите страни да са 10 и повече на сто от БВП, в България фискалните мерки са около 2 на сто, което напълно отговаря на възможностите на страната ни и със сигурност ще търпят промени в хода на кризата, подчертават от института. И не изключват и вероятността от нова актуализация на бюджета, в случай, че се реализира вторият или третият сценарий.

Положителна е и оценката на решението да се увеличи максималният размер на поетия нов държавен дълг до 10 млрд. лв., въпреки че е малко вероятно бюджетният дефицит да достигне такива размери и поетият дълг да се изхарчи. Адекватни са и мерките, предприети от страна на БНБ, предвид ограниченията на паричния съвет, като при задълбочаване на кризата може да се мисли и за промяна в минималните задължителни резерви, е мнението на икономистите от БАН.

Що се отнася до обхвата на предприетите мерки, отлагането на плащането на корпоративни данъци се възприема като широко и универсално средство, защото се прилага спрямо целия бизнес сектор. В същото време има и такива, насочени към определени уязвими рискове групи, с приблизителен обхват - например, патронажна грижа с доставка на храна и лекарства за самотни възрастни и за хора с увреждания, хранителни пакети за социалнослаби, еднократните помощи за самотните майки и други.

По отношение на мярката 60:40 в подкрепа на заетостта, икономистите смятат, че държавата може да е по-смела и категорична, като поеме сама 60 процента от заплатите, без да изисква участие и от бизнеса за запазване на доходите на работниците.

В заключение икономистите на БАН подчертават, че оптималните мерки за борбата с COVID-19 са свързани със съзнателно ограничаване на икономическата активност и намаляване на броя на заразените. Проблемът с този подход е, че се отлага във времето постигането на обществен имунитет, но в зависимост от развитието на епидемията може да се мисли за циклично налагане или отмяна на ограниченията. Според учените за трайно справяне с инфекцията ще са необходими между 6 и 12 месеца, като този период може да се съкрати само при наличие на доказани медикаменти за лечение, доколкото откриването на ваксина се очаква да отнеме поне една година.